

Razumkov
centre

ОГЛЯД РОБОТИ ЕНЕРГЕТИЧНОГО СЕКТОРУ В СІЧНІ 2025 р.

Лютий 2025

ОГЛЯД РОБОТИ ЕНЕРГЕТИЧНОГО СЕКТОРУ В СІЧНІ 2025 р.

Геннадій РЯБЦЕВ,
експерт з питань енергетики Центру Разумкова

Володимир ОМЕЛЬЧЕНКО,
директор енергетичних програм Центру Разумкова (загальна редакція)

15 січня, внаслідок чергової комбінованої атаки на українську енергосистему, передусім газову інфраструктуру та об'єкти теплової генерації, було тимчасово зменшено потужність одного енергоблоку Рівненської АЕС і застосовано аварійні вимкнення електроенергії в семи регіонах України. Швидкого скасування обмежень вдалося досягти завдяки відпрацьованим діям диспетчерських і ремонтних бригад, і через наявність резервів потужності, внаслідок меншого енергоспоживання.

Висока, як для січня, температура повітря зменшила ризик проходження опалювального сезону, проте розпалила емоції політиків. Найбільші суперечки спричинило намагання Міненерго та НАЕК «Енергоатом» спрямувати наявні в них ресурси не на підвищення рівня захисту енергетичної інфраструктури, розбудову розподіленої генерації чи підвищення якості міжсезонних ремонтів, а закупівлю непотрібних в ЄС реакторів, розроблених за російськими технологіями.

ПЕРЕБІГ ОПАЛЮВАЛЬНОГО СЕЗОНУ

У звітному періоді Кабінет Міністрів **повідомив** про відновлення у 2024 р. «4 ГВт потужності теплової та гідроенергетики» та приєднання до мереж 233 нових енергетичних установок загальною потужністю «понад 830 МВт». Уточнивши, що «мова **йде** про газову генерацію, а саме: газотурбінні, газопоршневі та когенераційні установки», глава уряду, проте, не згадав, що влада причетна лише до 183 МВт нової встановленої потужності, тоді як інше є досягненням донорів та/чи результатом приватних ініціатив.

Утім, учасники **засідання** Штабу з підготовки житлово-комунального господарства та енергетики до осінньо-зимового періоду, відзначивши, що, станом на 10 січня 2025 р., тепловою енергією забезпечені «99,5% житлових будинків і 99,8% закладів соціальної сфери», визнали, що план за фактично встановленими в регіонах когенераційними установками й блочно-модульними котельними виконано, відповідно, на 49,8 і 52,8%. При цьому досі не зрозуміло, чому з 486 когенераційних установок і 296 блочно-модульних котельень, **наданих** Україні на безоплатній основі, **запущено** лише 233 і 151.

Визнавши забезпечення енергетичної безпеки одним із десяти пріоритетів діяльності уряду, Кабінет Міністрів **запланував** до кінця року відновити ще «близько 3 ГВт» енергоблоків ТЕС і ГЕС та «ввести в роботу ще майже 900 МВт потужності розподіленої генерації». Показово, що в грудні, Міненерго **обіцяло** приєднати ці об'єкти ще «до кінця осінньо-зимового періоду 2024-2025 рр.». Певно, в уряді підійшли до встановлення терміну виконання цього завдання обережніше, врахувавши, що АТ «Укрзалізниця» та інші великі компанії досі не уклали угоди про закупівлю енергетичних установок.

У червні-грудні 2024 р., у рамках ініціативи 20 банків (із часткою понад 85% чистих активів сектору), підприємцям із 21 області України **надано** 10,5 млрд грн. Ці кошти було спрямовано на придбання й монтаж газопоршневих когенераційних установок загальною потужністю 208 МВт, побудову СЕС (141 МВт), а також закупівлю дизельних і бензинових генераторів (118 МВт). При цьому на розгляді в банках, в січні, перебували заявки на понад 62,3 млрд грн.

У 2025 р. уряд **пообіцяв** продовжити програми закупівлі енергетичного обладнання.

Для малого й середнього бізнесу будуть доступні кредити «5-7-9» і Фонду декарбонізації, а за політикою «Зроблено в Україні», можна буде отримати компенсацію 15% за обладнання в 450 найменувань, придбане в 19 вітчизняних виробників. Складається враження, що в Кабінеті Міністрів не помічають, що борг уряду перед банками з компенсації відсотків за різноманітні «підвищення енергонезалежності споживачів» уже зріс до 10 млрд грн.

Кабінет Міністрів пообіцяв також не змінювати ціни й тарифи для побутових споживачів, щонайменше до 30 квітня 2025 р., і спрямувати на «програму субсидій та пільг» 42,3 млрд грн. При цьому, з червня, громадяни вже отримали на енергетичні потреби 5 270 кредитів, загальною сумою 657 млн грн. Для домогосподарств діє нульова ставка під встановлення сонячних панелей. Водночас ОСББ можуть скористатися програмою ГрінДІМ, «отримати 2 млн грн на сонячні станції та 2 млн грн на теплові помпи». Втім, кількість охочих скористатися цими можливостями, на подив, є незначною. У 2024 р. було подано не більше 150 заявок.

У січні загострилося протистояння між Міненерго та НАЕК «Енергоатом», з одного боку, та профільними експертами й народними депутатами, — з іншого. Суперечки точаться навколо термінів початку й технологій добудови третього й четвертого енергоблоків Хмельницької АЕС (Законопроект № 11146 від 3 квітня 2024 р.). Основні претензії до цього проєкту полягають в його базуванні на техніко-економічному обґрунтуванні, яке було підготовлене станом на 31 березня 2017 р., і запланованому для його реалізації придбанні в Natsionalna Elektricheska Kompania EAD двох реакторів ВВЭР-1000/В466, розроблених за російською технологією та неадаптованих під використання паливних збірок компанії Westinghouse (друга редакція Законопроект № 11392 від 2 липня 2024 р.). Ситуацію ускладнює перехід обох сторін конфлікту до особистісних звинувачень і недосконала комунікація. Зокрема, Міненерго стверджує, що будівництво триватиме «до трьох років», тоді як, згідно з техніко-економічним обґрунтуванням — 84 місяці. Зазначається, що добудова спрямована на підтримку «тарифу на електроенергію для українців на рівні нижче ринкового». Проте в додатку

до Законопроект підкреслено, що НАЕК «Енергоатом» отримує кошти для фінансування будівництва, «оскільки... спеціальні обов'язки, які покладаються Кабінетом Міністрів України на учасників ринку, мають тимчасовий характер». Це підтверджує й сама компанія, зазначаючи, що «від 60 до 80% власного прибутку направляє, за рішенням уряду, на виконання ПСО», внаслідок чого, «баланс компанії залишається на рівні незначної прибутковості/збитковості», а «формальна прибутковість буде досягнута лише в четвертому кварталі [2024 р., ... за умови] максимально можливих обсягів виробництва електроенергії».

Безпосередніми наслідками конфлікту є реєстрація проєкту постанови Верховної Ради України про звільнення міністра енергетики та спроба ініціаторів придбання російських реакторів «сховати» предмет Законопроект № 11146 від 3 квітня 2024 р. у другій редакції Законопроект № 11392 від 2 липня 2024 р.

ЕНЕРГЕТИЧНИЙ БАЛАНС

Попри чергову масовану атаку, яка відбулася 15 січня 2025 р., Об'єднана енергетична система України працювала достатньо стабільно. Відносного балансу вдалося досягти завдяки теплій погоді, роботі всіх дев'яти енергоблоків АЕС, відновленню 4 ГВт потужності, пошкодженої попередніми російськими атаками, й запуску понад 0,8 ГВт нової розподіленої генерації.

Невеликий дефіцит енергії, передусім у денні й вечірні години, компенсувався імпортом із держав-сусідів. Утім, останній відігравав незначну роль, про що свідчить використання пропускнуої спроможності міждержавних перетинів на 11%. Об'єктивно, це можна пояснити не завжди сприятливою ціновою кон'юктурою, обмеженими можливостями передачі електроенергії із заходу на схід і південь, а також збереженням граничних цін, установлених регулятором 20 травня 2024 р.

Графіки погодинних вимкнень електроенергії в січні не застосовувалися, тоді як аварійні відключення запроваджувалися в семи регіонах, лише на час ліквідації перших наслідків комбінованої атаки 15 січня 2025 р. Живлення об'єктів критичної

інфраструктури, а також підприємств, що імпортують чи генерують не менше 60% споживаної електроенергії, не обмежувалося.

Базову потужність Об'єднаної енергосистеми України забезпечували дев'ять блоків АЕС, що генерували до 7,8 ГВт енергії. Джерелом маневрової потужності були до 10 енергоблоків ТЕС і ТЕЦ, а також ГЕС і ГАЕС, які спільно виробляли 4-4,4 ГВт електроенергії.

Через невеликі опади, генерація на підприємствах ПрАТ «Укргідроенерго», не перевищувала 0,6 ГВт. Рівень водосховищ Дніпра й Дністра відповідав рішенням Міжвідомчої комісії при Державному агентстві водних ресурсів України по встановленню режимів роботи водосховищ.

Суттєво гірші, ніж у грудні, погодні умови, зменшили ефективність роботи СЕС і ВЕС. Через це, потужність генерації на станціях, що використовують відновлювані джерела, скоротилася до 0,4-0,6 ГВт.

Завдяки цьому, обсяги генерації в Україні становили 12-13 ГВт щогодини (у 2021 р. – до 18 ГВт). На АЕС припадало 61-63% генерації, на ТЕЦ – до 14-16%, ТЕС – 12-13%, ГЕС – 4-5%, станції на ВДЕ – до 4%.

З жовтня Міненерго припинило публікацію даних про надання та одержання аварійної допомоги. Проте, цю інформацію можна безперешкодно [отримати](#) на сайті польського оператора системи передачі. Згідно з нею, впродовж звітного періоду, PSE один раз надавав і три рази отримував аварійну допомогу НЕК «Укренерго».

Минулого місяця комерційний [експорт](#) електроенергії, обсягом до 0,3 ГВт (до 22 ГВт/год на тиждень), відбувався в нічні години та на вихідних (коли дозволяла ситуація в енергосистемі). Продаж здійснювався, передусім Молдові. Натомість удень та ввечері, вітчизняні споживачі [імпортували](#) із сусідніх держав 0,4-0,8 ГВт щогодини (до 55 ГВт/год на тиждень), хоча максимальна пропускна спроможність міждержавних перетинів використовувалася, в середньому, на 11%.

Починаючи з грудня, в рамках політики інформаційних обмежень, яку реалізує Міненерго, НЕК «Укренерго» припинило

публікацію даних про кількість населених пунктів, знеструмлених через бойові дії. Відомо лише, що через негодую постачання електроенергії в окремих областях переривалося 2 і 7 січня (до 12 населених пунктів).

Нестачі природного газу не спостерігалося. Його добове споживання, завдяки порівняно високій, як для січня, температурі повітря, коливалося на рівні 100-110 млн куб. м, що потребувало відбору з підземних газових сховищ 40-60 млн куб. м (17 січня 2025 р. – 64 млн куб. м). До 50 млн куб. м забезпечував власний видобуток.

В НАК «Нафтогаз України» довели його річний показник до 15,1 млрд куб. м, завдяки роботі [АТ «Укргазвидобування»](#) та [ПАТ «Укрнафта»](#) (на 6% більше, ніж за аналогічний період 2023 р.). Втім, приватні компанії, навпаки, зменшили видобуток, тому його загальний обсяг виявився вищим, ніж торішній, лише на 2% (19,1 млрд куб. м).

Втрати 2025 р. можуть бути більшими, через повторне [зупинення](#) дії трьох спеціальних дозволів на видобуток вуглеводнів, якими володіють компанії групи Smart Energy.

Газотранспортна система України функціонувала в нормальному режимі. Попри російську атаку 15 січня 2025 р., в перелік цілей якої потрапили й об'єкти Групи Нафтогаз, номінації замовників послуг зберігання й бронювання потужності виконувалися повним обсягом.

Оскільки закачування газу в українські підземні сховища в листопаді-січні не здійснювалося, нинішній рівень [запасів](#) у них є нижчим, ніж торік, на 24%, і меншим, ніж у 2015-2018 рр., на чверть (з урахуванням газу, що належить нерезидентам).

Хоча в липні керівництво Групи Нафтогаз [стверджувало](#), що зможе виконати план накопичення газу, а саме «13,2 млрд куб. м до 1 листопада», вийти на цей показник не вдалося. Утім, за збереження добового видобутку на рівні 50 млн куб. м, наявних у підземних сховищах 3,5 млрд куб. м (за виключенням 4,7 млрд куб. м газу «довготривалого зберігання» та 0,1 млрд куб. м, що належить нерезидентам) поки достатньо для проходження опалювального сезону, за середньої температури лютого не нижче

-5°C, і відсутності масованих російських атак на газову інфраструктуру. Це підтверджують і в Групі Нафтогаз, [запевняючи](#), що контролюють ситуацію із запасами: «Їх вистачить для сталого проходження опалювального сезону».

Щоб застрахуватися від можливих проблем, АТ «Укртрансгаз», за [дозволом](#) НКРЕКП, придбала додатково 96,5 млн куб. м імпортного ресурсу, з постачанням у січні-березні 2025 р.

Запасів вугілля на складах ТЕС і ТЕЦ достатньо для проходження опалювального сезону (3,2 млн т), проте енергетики не можуть скористатися ними повною мірою, через пошкодження, завдані вугільним станціям.

Внутрішній попит на нафтопродукти перебував на річному мінімумі, проте залишався на достатньо високому, порівняно з попередніми роками, завдяки широкому використанню резервних джерел живлення й великій кількості автомобільних перевезень. Утім, нестачі нафтопродуктів не спостерігається й не прогнозується.

ФІНАНСОВИЙ СТАН ГАЛУЗІ

З листопада, ДП «Гарантований покупець», припинив надання інформації про рівень заборгованості споживачів перед виробниками й постачальниками універсальних послуг, перейшовши на [оприлюднення](#) звітів про виконання [спеціальних обов'язків](#), для забезпечення загальносуспільних інтересів, у процесі функціонування ринку електроенергії. Відкритою залишилася лише «інформація щодо оплати послуг із забезпечення доступності електроенергії для побутових споживачів», згідно з якою, загальна заборгованість, станом на 24 грудня 2024 р., [становить](#) лише 40 млн грн.

Попри відверте приховування владою даних про реальний фінансовий стан галузі, у неофіційних розмовах, державні службовці та учасники ринків електроенергії й природного газу, визнають загострення боргової проблеми. Її можна вирішити, забезпечивши платоспроможність усіх учасників енергетичного ринку — від виробника й постачальника, до кінцевого споживача. Проте, Верховна Рада лише підготувала до другого читання [Законопроект](#), спрямований на покращення платіжної дисципліни

на ринку електроенергії, а уряд бойкотує [скорочення](#) переліків захищених споживачів, частка підприємств критичної інфраструктури в яких становить не більше, ніж третина. Остання новина, що стосується відповідної постанови, датована 14 листопада 2024 р., коли її доопрацьований [проект](#) було [погоджено](#) Державною регуляторною службою України.

Тим часом, борги теплокомуненерго за спожитий газ перевищили 72 млрд грн, а заборгованості на балансувальному ринку зростають на 0,7-0,8 млрд грн щомісяця.

Учасники ринку електроенергії, насамперед державні, [винні](#) НЕК «Укренерго» понад 34,6 млрд грн. Водночас загальна сума боргу оператора перед учасниками балансувального ринку становить 16,8 млрд грн. І, якщо величину останнього, за рік вдалося зменшити на 9%, то заборгованість сторін, відповідальних за баланс, зросла на 13%.

Через відсутність коштів, із 9 листопада 2024 р., НЕК «Укренерго» тимчасово [зупинила](#) здійснення платежів за борговими зобов'язаннями за «зеленими» облігаціями сталого розвитку, випущеними у 2021 р., під державну гарантію. Переговори про реструктуризацію боргу вже [розпочалися](#). Умовою для цього було повне відновлення діяльності органів корпоративного управління НЕК «Укренерго».

ТРАНЗИТ

У звітному періоді ТОВ «Оператор газотранспортної системи України» забезпечував щоденний імпорт 1-3 млн куб. м газу з Угорщини (фактично, його транзит до Молдови та Словаччини). Комерційний експорт ресурсу до Польщі припинився 17 січня 2025 р.

Транспортування російської сировини через Україну [зупинене](#) з 1 січня 2025 р., у зв'язку із завершенням дії Угоди про взаємодію між ТОВ «Оператор ГТС України» та ПАТ «Газпром» для Фізичних точок з'єднання рф-Україна між газотранспортними системами України та рф від 30 грудня 2019 р.

При цьому в Єврокомісії [заявили](#), що припинення транзиту було передбачуваним, тому держави-члени ЄС заздалегідь підготували

власну інфраструктуру для отримання газу за іншими маршрутами.

АТ «Укртранснафта» транспортувала до 30 тис. т російської нафти на добу для НПЗ Словаччини та Угорщини (управляються приватною угорською компанією MOL). Транзит здійснювався південною гілкою МТ «Дружба» (до НПС Феньєслітке й Будковце).

З 9 вересня 2024 р. усю нафту, що транспортується за цим маршрутом, MOL Plc [купує](#) на білорусько-українському кордоні.

ЦІНОВА СИТУАЦІЯ

Ціновий [індекс](#) електричної енергії базового навантаження (BASE) на ринку «на добу наперед» (РДН), у січні, знизився до 5 548, на піку (PEAK) – до 6 189 грн/МВт/год (-4,0 і 3,8%, порівняно з груднем). При цьому позапікове (OFFPEAK) навантаження подешевшало до 4 907 грн/МВт/год (-4,3%). Зниженню індексів сприяло відновлення балансу між генерацією й споживанням.

Середньозважена [ціна](#) на внутрішньодобовому ринку (ВДР) становила 5 835, на РДН ОЕС України – 5818 грн/МВт/год (-3,7 і 2,5%, порівняно з груднем).

У січні АТ «Оператор ринку» відновив публікацію частини даних про торги електричною енергією на ринку «на добу наперед» і внутрішньодобовому ринку, [призупинену](#) розпорядженням Міністра енергетики України від 27 грудня 2024 р. № 27-дск. При цьому дивує, що оператор не лише не звернув увагу очільника Міненерго на пряме порушення ним п. 7 ч. 3 ст. 51 [Закону](#) та [правил](#) ринку «на добу наперед» та внутрішньодобового ринку (розд. 3.7), але й закликав «не підривати довіру до роботи Міністерства енергетики», звинувативши неназваних осіб у «політичних спекуляціях довкола чутливих тем», які «шкодять та послаблюють позиції України».

Не надто оптимістично виглядають і підсумки третього спеціального аукціону на закупівлю резервів підтримки частоти на 5 років, проведеного НЕК «Укренерго». На ньому оператор [придбав](#) 5 і 98 МВт резервів на послуги завантаження й завантаження-розвантаження в кожній годині (що значно менше, від виставлених на аукціон потреб).

Але, оскільки фінансове забезпечення внесли лише 5 із 8 переможців конкурсу, реальний обсяг резервів, що мають бути зведені у 2026 р., [скоротився](#) до 30 МВт.

Середньозважена [ціна](#) лютневого ресурсу природного газу за результатами електронних біржових торгів на Українській енергетичній біржі, у січні, знизилася до 16 045 грн/тис. куб. м (-1,7%, порівняно з груднем).

Водночас вартість природного газу на ТТФ, приведена до вітчизняного кордону, [вийшла](#) на позначку 32 314 грн/тис. куб. м (+7,9%, порівняно з 31 грудня 2024 р.; із ПДВ).

[Тарифи](#) ТОВ ГК «Нафтогаз України» на газ для побутових споживачів із 1 лютого 2025 р. зросли до 19 500 грн/тис. куб. м, тоді як у січні вони становили 19 500 грн (із ПДВ). [Ціни](#) для [побутових споживачів і теплокомуненерго](#) до 30 квітня 2025 р. зафіксовані на рівні 7 960 грн/тис. куб. м.

Опалювальний сезон швидко скорочує [запаси](#) газу в європейських сховищах. У січні вони зменшилися до 58,6 млрд куб. м (-23% за місяць), що відповідає заповненню на 54%. З урахуванням припинення транзиту російського газу через Україну та на тлі високої активності фінансових спекулянтів, це сприяло подальшому зростанню спотових [цін](#) на газ на хабі ТТФ до \$540-570/тис. куб. м (+3-5%, порівняно з грудневими).

[Котирування](#) ф'ючерсів на енергетичне вугілля Coal (API2) CIF ARA (ARGUS-McCloskey), у січні, знизилися на 2-3% і перебували в межах \$105-114/т. Торік вони становили \$98/т. При цьому запаси вугілля на складах терміналів ARA (Амстердам-Роттердам-Антверпен) зросли до 4,4 млн т (-21%, порівняно із середньорічною нормою).

[Котирування](#) ф'ючерсів на нафту Brent, в січні, перебуваючи під впливом геополітичної невизначеності після інавгурації й перших дій нового Президента США, зросли до \$77-81/бар. Попри деяке зниження у другій декаді, усереднені за місяць [котирування](#) виявилися суттєво вище грудневих (\$78,3, порівняно з \$73,4/бар). У цілому, з початку 2025 р., згідно з торгами за контрактом на різницю цін (CFD), [котирування](#) Brent [зросли](#) на 3,0%.

Проте, з огляду на менші, аніж прогнозувалося, обсяги споживання нафти, подальше зростання котирувань можливе, лише якщо ОПЕК+ 3 лютого 2025 р. ухвалить рішення про збереження нинішніх квот на видобуток упродовж усього року. Проте, навіть цей крок буде неспроможним зупинити перевиробництво нафти, яке, за чинної політики, становитиме 0,7 млн бар на добу. І це – тільки якщо попит зросте у 2025 р. до 104 млн бар.

Збільшення з 1 січня 2025 р. ставок акцизного податку до €271,7, €215,7 і €173 для 1000 л автомобільного бензину, дизельного пального та скрапленого нафтового газу, підштовхнуло учасників ринку до підвищення їхньої вартості на автозаправних станціях. Станом на 30 січня 2025 р. індикативні **ціни** на бензин А-95 Євро 5, дизельне пальне ДП-3 Євро 5 і скраплений нафтовий газ ПБА – становили, відповідно, 60,27; 55,31 і 37,17 грн/л (+3,0; +4,9 і +5,0% за місяць).

Унаслідок підвищення на 5–7% вартості нафтопродуктів на західному кордоні, через який в Україну надходить 85% пального, та **здешевлення** гривні відносно євро на міжбанківському ринку, січневе подорожчання виявилось помітнішим, аніж зростання податкових відрахувань (1,50; 2,00 і 1,30 грн/л, відповідно).

У лютому зростання цін на нафтопродукти має припинитися. Цьому сприятиме «низький» сезон, зафіксоване, наприкінці січня, зниження гуртових цін і відновлення різниці між ними й вартістю пального на автозаправних станціях.

ЗМІНИ В НОРМАТИВНІЙ БАЗІ

Президент України підписав:

- ✓ **Закон** від 14 січня 2025 р. № 4217-ІХ, що продовжує до 1 січня 2026 р. мораторій на порушення проваджень у справах про банкрутство, а також виконавчих проваджень, боржником за якими є ДП «Східний гірничо-збагачувальний комбінат»;
- ✓ **Закон** від 8 січня 2025 р. № 4187-ІХ, спрямований на відновлення моніторингу, звітності й верифікації викидів парникових газів. Ухвалення цього документа дозволить сформувати

нормативно-правові передумови для створення в Україні системи торгівлі викидами;

- ✓ **Закон** від 18 грудня 2024 р. № 4154-ІХ, спрямований на актуалізацію положень Загальнодержавної **програми** розвитку мінерально-сировинної бази України, на період до 2030 р. На думку **авторів** другої редакції цього документа, його ухвалення «відповідає завданням реалізації реформ, визначених Планом України для Ukraine Facility, які мають бути проведені за фінансової підтримки України від Європейського Союзу протягом 2024–2027 рр., зокрема щодо корисних копалин, які мають стратегічне та критичне значення для сталого розвитку економіки та обороноздатності держави». Проте, за **висновком** низки депутатів, розгляд Законопроекту та «ухвалення щодо нього рішення, відбулося з порушеннями вимог Регламенту Верховної Ради України»;
- ✓ **Закон** від 28 липня 2023 р. № 3291-ІХ, яким запроваджено мораторій на банкрутство ДП «Енергоринок» і механізми погашення заборгованості в межах моделі гуртового ринку електроенергії, що існувала до липня 2019 р. Привертає увагу факт, що на підпис Президента України зазначений акт було направлено 3 серпня 2023 р.

Кабінет Міністрів України:

- ✓ **затвердив** лист очікувань власника ДП «Енергоринок» на 2025 р. Пріоритетом діяльності підприємства (із ваговим коефіцієнтом 100%) визначено погашення заборгованості, що утворилася на гуртовому ринку електроенергії, сумою 214,6 млн грн, шляхом надходження коштів, в результаті претензійно позовної роботи;
- ✓ **засвідчив** належність пропозиції про фінансування Європейським інвестиційним банком проекту «Підтримка стабільності та відновлення Укргідроенерго (Відновлення обладнання для підвищення експлуатаційної стійкості та надійності гідроелектростанцій)» до сфери дії Рамкової угоди між Україною та Європейським інвестиційним банком,

вчиненої 14 червня 2005 р. Реалізація проєкту передбачає виділення €200 млн на закупівлю обладнання для відновлення Канівської, Кременчуцької та Дніпровської ГЕС;

- ✓ **прибрав** обмеження у застосуванні пільгових умов (звільнення від отримання містобудівних умов і звіту про результати експертизи проєктної документації тощо) для операторів мереж електро-, тепло-, газо-, водопостачання, що здійснюють будівництво та/чи реконструкцію цих мереж, задля створення можливості приєднання іншими суб'єктами господарювання газопровідних та/чи газотурбінних установок;
- ✓ **зобов'язав** суб'єктів, які здійснюють зберігання й резервування пального в межах державного резерву, впроваджувати в місцях зберігання інженерно-технічні заходи захисту від ракетно-дронових атак;
- ✓ **установив**, що з 1 лютого 2025 р. індивідуальні й колективні побутові споживачі, які проживають в житлових будинках (у тому числі в житлових будинках готельного типу, квартирах), обладнаних в установленому порядку електроопалювальними установками, а також побутові споживачі, які проживають у багатоквартирних будинках, що не газифіковані та в яких відсутні або не функціонують системи централізованого тепlopостачання або системи автономного тепlopостачання, які використовують будь-які види енергоносіїв, крім електроенергії, у період з 1 січня по 30 квітня (включно), сплачуватимуть фіксовану ціну 2,64 грн за кожен із перших спожитих 2000 кВт/год електроенергії на місяць. Раніше, якщо споживання перевищувало 2000 кВт/год, то фіксована ціна становила 4,32 грн/кВт/год за весь обсяг споживання;
- ✓ **затвердив** порядок оцінювання діяльності та звітування про роботу наглядової ради державного унітарного підприємства, господарського товариства, у статутному капіталі якого більше, ніж 50% акцій (часток) належать державі. Документом **передбачені** періодичні перевірки незалежності наглядових

рад і відповідності їхньої роботи принципам корпоративного управління ОЕСР, а також подання до 30 березня кожного року звітів про виконання стратегічного плану розвитку компанії, досягнення коротко- й середньострокових фінансових, операційних і нефінансових цілей, визначених у листі очікування власника. Оцінювання діяльності у 2024 р. мають пройти, зокрема наглядові ради НЕК «Укренерго», НАК «Нафтогаз України» і ТОВ «Оператор ГТС України»;

- ✓ **спростив** правила бронювання військово-визобов'язаних працівників-операторів газорозподільних систем. Скасовані вимоги щодо рівня щомісячної й середньої заробітної плати для працівників, які виконують аварійно-відновлювальні роботи й забезпечують безаварійну експлуатацію систем газопостачання. Зняті дві обов'язкові умови для надання операторам статусу критичних підприємств, а саме відсутність заборгованості зі сплати податків до державного та місцевих бюджетів, а також єдиного внеску на соціальне страхування; наявність середньої заробітної плати працівників, за останній квартал, не нижчої за мінімальну заробітну плату в Україні, помножену на коефіцієнт 2,5.

Мінрозвитку й Міненерго **затвердили** паспорти енергетичної стійкості для регіонів України (наказ від 31 грудня 2024 р. № 496/1502).

Міненерго:

- ✓ визначило АТ «Оператор ринку» відповідальним за адміністрування електронної системи звітності щодо мінімальних запасів нафти й нафтопродуктів (Наказ від 29 січня 2025 р. № 41);
- ✓ уточнило перелік даних, заборонених до опублікування АТ «Оператор ринку» та ТОВ «Українська енергетична біржа» (розпорядження міністра енергетики від 27 грудня 2024 р. № 27-дск). На офіційних сайтах названих компаній з'явилася інформація про обсяги торгівлі, попиту й пропонування, проте **відсутні** обсяги купівлі виробниками й постачальниками із зазначенням часток джерел

енергії. Тим часом, згідно з п. 7 ч. 3 ст. 51 [Закону](#), АТ «Оператор ринку» зобов'язаний оприлюднювати «інформацію щодо торгів на ринку «на добу наперед» та внутрішньодобовому ринку, зокрема про ціни та обсяги купівлі-продажу електроенергії, та іншу інформацію обсягами та строками, визначеними правилами ринку «на добу наперед» та внутрішньодобового ринку» (розд. 3.7 [правил](#)). На жаль, Міненерго, досі не ініціювало внесення змін до відповідних нормативних документів, обмежившись виданням розпорядження № 27-дск.

НКРЕКП:

- ✓ [утворила](#) департамент розслідувань зловживань на гуртових енергетичних ринках та моніторингу звітності;
- ✓ [скоротила](#) кількість форм звітності з моніторингу, що [подають](#) виробники електроенергії, оновила інструкції та зміст форм звітності, що [подають](#) оператор системи передачі та гарантований покупець;
- ✓ [схвалила](#), оновлений НЕК «Укренерго» відповідно до зауважень регулятора, План розвитку системи передачі на 2025-2034 рр.

Антимонопольний комітет [надав](#) дозвіл ПАТ «Укрнафта» на придбання частки в статутному капіталі ТОВ «Альянс Холдинг» (118 автозаправних станцій мережі Shell в Україні), що забезпечує перевищення 50% голосів у вищому органі управління товариства (51%).

Наглядова рада НАЕК «Енергоатом» [обрала](#) голову та його заступника, сформувала комітети й затвердила план роботи на 2025 р.

ПРОЄКТИ ТА НАМІРИ

У Верховній Раді України:

- ✓ ухвалено, в другому читанні й в цілому, [Законопроект](#) № 9381 від 13 червня 2023 р., що доповнює низку законів України у сфері енергетики й теплопостачання, терміном «воєнний стан» і посиленнями на документи, якими його

введено. Документ ухвалений, хоча Головне науково-експертне управління [вважало](#), що «пропонований підхід виглядає некоректним, із поглядом вимог законодавчої техніки»;

- ✓ підготовлено до другого читання:

[Законопроект](#) № 11301-д від 18 липня 2024 р., спрямований на покращення платіжної дисципліни на ринку електроенергії, шляхом відкриття його учасниками поточних рахунків зі спеціальним режимом використання, запровадження відповідного алгоритму розподілу коштів із таких рахунків, і посилення відповідальності за несанкціонований відбір електроенергії;

[Законопроект](#) № 11392 від 2 липня 2024 р., який, між першим і другим читанням, було перетворено з документа про спрощення приєднання споживачів до електричних, газових, теплових мереж і мереж централізованого водопостачання, в надання дозволу НАЕК «Енергоатом» на укладення договору з Natsionalna Elektricheska Kompania EAD про придбання корпусів ядерних реакторів, компонентів до них, іншого спорідненого обладнання, необхідного для будівництва енергоблоків № 3 і 4 Хмельницької АЕС. Попри схвальний [висновок](#) профільного комітету, Головне юридичне управління Апарату Верховної Ради України [наголосило](#), що законопроект, ухвалений у першому читанні, «мав зовсім іншу назву та був спрямований на врегулювання інших суспільних відносин». У підтриманому ж профільним комітетом документі «в порушення Регламенту Верховної Ради України, повністю змінено предмет». Ухвалення такого проекту, як закону, виходить за межі конституційних повноважень законодавця, запроваджує «окрему привілейовану процедуру для конкретного суб'єкта господарювання», має «дискримінаційний характер» і може стати предметом розгляду в Конституційному Суді України;

- ✓ зареєстровано:

- урядовий [Законопроект](#) № 12408 від 14 січня 2025 р., спрямований, зокрема, на забезпечення відображення власників пального в системі електронного адміністрування реалізації пального та спирту етилового, задля виявлення фіктивних операцій і можливості коригування органами державного нагляду й контролю даних щодо залишків пального

та спирту етилового, у разі виявлення їхньої невідповідності;

- **проект** Постанови № 12403 від 13 січня 2025 р. про звільнення міністра енергетики, «зважаючи на його незадовільну діяльність... та невідповідність займаній посаді»;

- урядовий **Законопроект** № 12400 від 13 січня 2025 р. про внесення змін до Закону України «Про ринок електричної енергії» щодо врегулювання податкового боргу постачальника «останньої надії». Документом передбачено встановлення на чотири роки окремого алгоритму розподілу коштів із поточного рахунка ДПЗД «Укрінтеренерго», зі спеціальним режимом використання. Згідно з ним, до 31 грудня 2028 р., 10% коштів, що надходять ДПЗД «Укрінтеренерго» від покупців, перераховуватимуться на його небюджетний рахунок, відкритий у Держказначействі, з подальшим спрямуванням на погашення податкового боргу та сплати ПДВ, що виникатиме. Решта коштів надходитиме на поточний рахунок оператора системи передачі, до повного погашення недоплати за придбаний ДПЗД «Укрінтеренерго» небаланс електроенергії. Окремі депутати **вважають**, що запропонований урядом підхід, «розв'язуючи вузьке питання податкового боргу минулих періодів одного підприємства, створить нову проблему для поточних та майбутніх розрахунків на ринку електроенергії», тому пропонують інший механізм врегулювання боргу постачальника «останньої надії» (**Законопроект** № 12455 від 29 січня 2025 р.);

- **проект** Постанови № 12381 від 7 січня 2025 р. про звернення до Кабінету Міністрів України, стосовно вжиття невідкладних заходів щодо припинення, в інтересах захисту національної безпеки України, транзиту російської нафти через територію України;

- **Законопроект** № 12380 від 7 січня 2025 р. про заборону на час дії воєнного стану переміщення (включаючи транзит та імпорт) нафти й природного газу неукраїнського походження, за допомогою трубопроводів від точок входу на державному кордоні України з російською федерацією й Республікою Білорусь.

Міненерго оприлюднило:

- ✓ **Законопроект** «Про внесення змін до Закону України «Про ринок електроенергії» щодо врегулювання питань гарантування безпеки постачання електроенергії», метою якого є повернення повноважень Міненерго, в частині «виконання вимог стратегічних документів в електроенергетичній галузі», обмежених, на думку авторів, **законом** про сертифікацію оператора системи передачі, а також конкретизація функцій Держенергонагляду, в частині нагляду (контролю) над дотриманням виробниками, оператором системи передачі, операторами систем розподілу та окремими категоріями споживачів, вимог нормативно-правових актів у сфері електроенергетики;

- ✓ **проект** Наказу «Про затвердження Типової форми тікетс-угоди щодо резервування нафти та нафтопродуктів, що входять до складу мінімальних запасів нафти та нафтопродуктів», розроблений, відповідно до **вимог** ч. 4 ст. 9 Закону України «Про мінімальні запаси нафти та нафтопродуктів».

НКРЕКП оприлюднила проекти:

- ✓ **Постанови**, що передбачає уніфікацію організаційних вимог у ліцензійних умовах на ринку електроенергії, нафтогазового комплексу та у сфері комунальних послуг, а також забезпечення доступності центрів обслуговування споживачів ліцензіатами з розподілу й постачання електроенергії споживачу;

- ✓ **Постанови**, що вдосконалює підхід до розподілу витрат, пов'язаних з наданням послуг зберігання (закачування, відбору) природного газу в підземних сховищах газу, між зберіганням, закачуванням й відбором, а також надає можливість внесення до складу планованих матеріальних витрат, витрат, пов'язаних із формуванням аварійного запасу матеріально-технічних ресурсів, для оперативного відновлення експлуатаційно-придатного стану

об'єктів підземних сховищ газу або їхніх компонентах;

- ✓ **Постанови**, яку спрямовано на узгодження регуляторних актів НКРЕКП **Правилами** технічної експлуатації систем газопостачання, що встановлюють основні технічні та організаційні вимоги до експлуатації (у т. ч. до робіт, пов'язаних із технічним обслуговуванням та реконструкцією) систем газопостачання природного газу з надлишковим тиском не більше 1,2 МПа, технічного обслуговування димових і вентиляційних каналів комунально-побутових об'єктів, житлових і громадських будинків, організації виконання робіт і ведення технічної документації, під час експлуатації таких об'єктів;
- ✓ **Постанови**, що визначає особливості здійснення розрахунків нормативних витрат та/чи витрат природного газу в умовах дії воєнного стану, в частині механізму визначення нормативних витрат та/чи витрат природного газу, для операторів газорозподільних мереж, місце провадження господарської діяльності яких частково або повністю знаходиться на тимчасово окупованій території України або території ведення активних бойових дій;
- ✓ **Постанови**, що передбачає поширення на ліцензіатів із виробництва електричної та/чи теплової енергії на ТЕС та АЕС дії **Порядку** формування інвестиційних програм ліцензіатів, із виробництва електричної та теплової енергії на теплоелектроцентралях та когенераційних установках.

НЕК «Укренерго» **оприлюднило** документацію, основні технічні, кваліфікаційні й фінансові **вимоги** для участі в конкурсі на будівництво до 31 грудня 2027 р. 700 МВт першочергової потреби в генерувальній потужності. Умови конкурсу **визначено** розпорядженням Кабінету Міністрів України. Заявки подаватимуть до 28 лютого 2025 р., розкриття пропозицій першого (кваліфікаційного) етапу заплановане на 5 квітня 2025 р.

ДТЕК **оприлюднив** план збільшення потужності Тилігульської ВЕС зі 114 до

500 МВт. Проект вартістю €450 млн передбачає встановлення 64 вітрових турбін від компанії Vestas.

МІЖНАРОДНЕ СПІВРОБІТНИЦТВО

Мінфін **залучив** до державного бюджету €3 млрд, як частину внеску ЄС, у межах ініціативи держав G7 Extraordinary Revenue Acceleration for Ukraine (ERA). ERA передбачає спрямування Україні \$50 млрд (у т. ч. \$20 млрд – від ЄС), що будуть забезпечені майбутніми доходами від заморожених активів рф.

У цілому, у 2024 р., Мінфін **залучив** зовнішнє фінансування від 11 партнерів із розвитку, розміром понад \$41 млрд. Ця підтримка дозволила «повним обсягом забезпечити видатки соціально-гуманітарного напрямку».

Кабінет Міністрів України **схвалив** проєкт Спільної робочої програми між урядом України та Міжнародним енергетичним агентством, на період 2025-2026 рр. та уповноважив міністра енергетики підписати її. Документ, зокрема, **визначає**, що пріоритетними напрямками співпраці сторін є: інтеграція енергетичного сектору України до європейських енергетичних ринків; посилення безпеки енергетичної системи, включаючи диверсифікацію джерел енергії та впровадження «розумних мереж»; розвиток відновлюваної енергетики та підвищення енергоефективності; створення ринків біометану та низьковуглецевого водню; удосконалення механізмів збирання, аналізування й використання енергетичних даних.

Європейський банк реконструкції та розвитку **розпочав** процедури закупівель енергетичного обладнання, в рамках кредитної та донорської угод із ПАТ «Укрнафта». Виготовлення, постачання та встановлення 126 МВт установленої потужності газопоршневих електростанцій, когенераційних і модульних установок, планується завершити до кінця 2025 р.

ТОВ «Оператор ГТС України» **підписав** Меморандум про взаєморозуміння щодо створення та підтримки реалізації «Водневого коридору Україна-ЄС», що передбачатиме сприяння виробництву відновлюваного водню, модернізацію частини чинних

газопроводів, під його транспортування до Словаччини, Чехії, Австрії й Німеччини.

ЗАГАЛЬНІ ВИСНОВКИ Й РЕКОМЕНДАЦІЇ

Оскільки, за **прогнозом** Українського гідрометеорологічного центру, середня температура лютого становитиме $-3 + 2^{\circ}\text{C}$ (що на $1,5-2,0^{\circ}\text{C}$ вище кліматичної норми), виникнення сталого небалансу в Об'єднаній енергетичній системі, з поверненням графіків обмеження споживання для промисловості й погодинних вимкнень для громадян, стає **менш імовірним**.

Однак, за тими ж **прогнозами**, в окремих регіонах України можливі похолодання до -8°C . За такої температури, відбір газу зі сховищ, де перебуває менше, ніж 3,5 млрд куб. м (за виключенням 4,7 млрд куб. м газу «довготривалого зберігання»), може зрости вдвічі (з 50 до 100 млн куб. м на добу). Щоб уникнути можливих проблем, бажано було б сформувати додаткові запаси природного газу й резервного палива (мазуту) для потреб ТЕС і ТЕЦ.

З огляду на викладене вище, найбільшою загрозою енергетичній безпеці держави як до кінця опалювального сезону, так і після його завершення, залишається висока

ймовірність повторення масованих російських атак на об'єкти енергетичної інфраструктури.

Це актуалізує потребу в споряджанні останніх пасивним захистом другого рівня (від ударних БПЛА й касетних бойових частин крилатих ракет повітряного й морського базування), оскільки щільність протиракетної й протиповітряної оборони України є **недостатньою**, без додаткового отримання, щонайменше, 19 систем типу Hawk, NASAMS або IRIS-T. На жаль, доведена практикою дієвість інженерного захисту, не стимулює всіх учасників ринку до його встановлення та не впливає на темпи робіт, що організує Агентство відновлення.

Не сприяє розв'язанню наявних проблем і намагання Міненерго та НАЕК «Енергоатом» спрямувати наявні в них ресурси не на підвищення рівня захисту енергетичної інфраструктури, розбудову розподіленої генерації чи підвищення якості міжсезонних ремонтів, а закупівлю непотрібних в ЄС реакторів, розроблених за російськими **технологіями**. При цьому, припинивши обговорення своїх планів, намірів і рішень з експертами та громадськістю (а іноді й **приховуючи** їх), органи виконавчої влади в Україні стають непрозорими й закритими.

